

Monumentnummer*: 520111

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **13 december 2007**
Kadaster deel/nr **82636/82**

*Woonplaats**

Zeist

*Gemeente**

Zeist

*Provincie**

Utrecht

*Kadastrale gemeente**

Zeist

*Sectie**

N

*Kadastraal object**

Appartement aanduiding

Grondperceel

4433

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 1.

HOOFDGEBOUW (De Brink).

Exterieur

ALGEMEEN: Het witgepleisterde landhuis dateert uit 1856 en is opgetrokken in een neo-classicistische stijl die karakteristiek is voor de bebouwing langs de Utrechtse lustwarande. Rond het iets verhoogd gelegen huis een landschapspark, vermoedelijk uit de bouwtijd. De voorzijde van het huis is geprojecteerd op de brink en de tegenover de brink gelegen buitenplaats Schaerweijde. Het huis heeft een rechthoekige plattegrond met een fors uitspringende middenpartij aan de oostzijde, hier is het trappenhuis in ondergebracht. Zowel plattegrond als indeling zijn nagenoeg gaaf bewaard gebleven. Het pand bestaat uit een souterrain, begane grond (bel-étage), verdieping en zolder onder een omlopend schilddak met zakgoot. Het maaiveld ligt aan de voorzijde hoger dan aan de achterzijde, het souterrain is alleen aan de achterzijde zichtbaar. De gevels worden horizontaal geleed door middel van een vrij forse, aan achter- en zijgevels wit geschilderde, hardstenen plint, een geprofileerde lijst ter hoogte van de grens tussen begane grond en verdieping en een fors hoofdgestel met rijk gesneden, ornamentale consoles en attiekvensters in het fries. Het hoofdgestel wordt bekroond door een omlopende borstwering met balustrade. De verticale geleiding bestaat uit geblokte (begane grond) en gepaneelde (verdieping) lisenen. Voor- en achtergevel zijn symmetrisch, vijf venstertraveeën breed. Tussen de buitenste twee traveeën eveneens een symmetrie-as.

ACHTERGEVEL: De ingangspartij springt enigszins naar buiten en bevindt zich in de achtergevel, ter weerszijden daarvan vensterpartijen. De dubbele, glazen voordeur bevindt zich in een wit gepleisterd portiek met nissen, dat met een smeedijzeren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Datum van downloaden 07 august 2024

spijlenhek afgesloten kan worden. De toegang tot de portiek wordt omlijst door een gekoppelde vierkante pijler en zuil, bekroond door een hoofdgestel met flauw gebogen architraaf. Aan het portiek gaat een hardstenen bordes van zeven treden vooraf. Op de eerste verdieping geeft een dubbele deur met dubbel half rond bovenlicht in een serliana-omlijsting toegang tot een smal balkon met eenvoudige geometrische balustrade boven de portiek. Ter weerszijden van de ingangspartij bevinden zich ter hoogte van de begane grond twee empirevensters (verdeling 2x2 plus 2x1) met hardstenen onderdorpel. Door de risalerende plint die als basement doorloopt in de lisenen wordt de suggestie gewekt dat de vensters in een verdiept veld liggen. De vensters ter weerszijden van het balkon zijn een hogere variant (verdeling eveneens 2x2 plus 2x1, maar hogere ruiten) van de empirevensters op de begane grond, de onderdorpel wordt hier bovendien ondersteund door kleine consoles. Ter weerszijden van het bordes op souterrainniveau aan iedere kant twee vensters met licht getoogde bovenzijde.

VOORGEVEL: De voorgevel bestaat uit 5 traveeën, de middelste drie zijn gekoppeld, de buitenste traveeën liggen enigszins verdiept in het gevelvlak. Op de hoeken dubbele geblokte (begane grond) en gepaneelde (verdieping) lisenen. De vijf dubbele, openslaande deuren met bovenlicht (verdeling 2x2 plus 2x1) op de begane grond komen uit op een smal hardstenen terras. Op de verdieping in de buitenste traveeën hoge empirevensters (verdeling 2x2 plus 2x1) met hardstenen onderdorpel. De drie middelste traveeën hebben deuren als op de begane grond, voorzien van een decoratieve, natuurstenen omlijsting met kroonlijst ondersteund door kleine consoles. De deuren geven toegang tot een fors balkon op ornamentale consoles dat over de middelste drie traveeën loopt. Het balkon heeft een balustrade van paneelvakken afgewisseld met balusters.

ZIJGEVELS: De zijgevels kennen een onregelmatige vensterverdeling. De westgevel heeft aan de voorzijde een thans d.m.v. glas gesloten veranda met een decoratieve balustrade. Het onderbroken gevelvlak wordt op decoratieve wijze gestut door sterk afgeplatte ontlastingsbogen op gepaneelde pijlers. Boven de veranda, op de verdieping, hoge, smalle rondboogvensters. De overige vensters in de westgevel zijn, deels blinde, empirevensters als in voor- en achtergevel, op souterrainniveau vensters als in de achtergevel. In de oostgevel vensters als in voor- en achtergevel, een aantal kleinere vensters en op souterrainniveau naast de gewone vensters een klein rond venster en een kelderingang.

Interieur Op enkele kleine wijzigingen na zijn de oorspronkelijke plattegrond en indeling van het pand bewaard gebleven. Het portiek aan de achterzijde geeft toegang tot een vestibule, welke leidt naar een gang in de lengte-as van het huis. Vestibule en gang zijn voorzien van een wit marmeren tegelvloer en een stucplafond met koof- en perklijsten en rechthoekige paneelvakken met centraal cirkelmotief. Aan beide lange zijden, alsmede aan de korte westzijde van de gang, grenzen vertrekken die middels geprofileerde, dubbele paneeldeuren hierop uitkomen. Tegenover de vestibule de grote zaal met ornamentale schoorsteenmantel tussen gepaneelde pilasters en stucplafond, bestaande uit een geometrisch ruitmotief binnen rechthoekig omlopende perklijsten, op de snijpunten van het lijstwerk organische decoratie en in het midden een grote, organisch ingevulde, stervormige rozet. In de buitenste banen paneelvakken met centraal cirkelmotief. De zaal vormt met beide, aan de westkant gelegen vertrekken een appartement: de vertrekken staan middels hoge, geprofileerde, dubbele deuren in geprofileerde omlijsting in directe verbinding met elkaar. Genoemde westelijke kamers zijn eveneens voorzien van haarden met ornamentale mantels en een eenvoudig stucplafond met perklijsten. De haard in het noordwestelijke vertrek is van grijs marmer in een eenvoudige belijning, gedecoreerd met gesneden bloemmotief in wit marmer, de haard in het zuidwestelijke vertrek is uitgevoerd in neorenaissance stijl, twee forse dorische zandstenen zuilen met daarop een dorisch hoofdgestel, de wand achter de stookplaats is betegeld met oud-hollandse paars-witte tegeltjes. Aan het oosteinde van de gang het trappenhuis met steektrap en sierlijke, ornamentale balustrade met verfijnde spijlen. Op de verdieping een herhaling van de indeling op de begane grond. Er zijn meer vertrekken dan beneden, mogelijk vanwege een splitsing van vertrekken. Een deel van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gangwand lijkt weggebroken. Enkele vertrekken zijn voorzien van eenvoudige schoorsteenmantels. Gang en vertrekken zijn voorzien van kooflijsten. Op zolder is, met behoud van de oorspronkelijke balkconstructie, een deel van de dakbedekking (ter weerszijden van de zakgoot) vervangen door glas. Deze ingreep is van vrij recente datum en voor bescherming van ondergeschikt belang. Via trapje naar dubbel openslaand venster in dakkapel toegang tot het dak. In de schoorsteen aan beide zijden drie ijzeren deurtjes waarop vermeld met welk vertrek het deurtje in verbinding staat (vb. "kamer mijnheer"). Het souterrain heeft een centrale middengang, waarop aan alle zijden (meest) gepaneelde deuren uitkomen, het plafond bestaat uit een vrij vlak kruisribgewelf, de vloer is voorzien van eenvoudige, donker grijze tegeltjes. In de keuken dezelfde tegels op de vloer, witbetegelde wanden, een troggewelfd plafond en twee dubbele licht getoogde, openslaande glas-in-lood vensters. Verder veel originele elementen waaronder een gemetselde spoelbak met koperen kranen en een slingerpomp, een ingebouwde etenslift (komt uit in de gang), een kastenwand, aanrecht en stookplaats. In het hele huis veel origineel houtwerk en bijzonder gaaf bewaard oorspronkelijk hang- en sluitwerk.

Waardering

HOOFDGEBOUW (De Brink) is van algemeen belang:

- Vanwege de architectonische vormgeving;
- Vanwege de nagenoeg oorspronkelijke plattegrond en indeling;
- Vanwege het gaaf bewaard gebleven 19de eeuwse interieur;
- Als representatief voorbeeld van een 19de eeuwse landhuis in neoclassicistische stijl;
- Vanwege de kenmerkende ligging binnen het landschapspark;
- Vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument